

Beslutningsforslag nr. B 15. Fremsat den 8. oktober 1985 af Albrechtsen (VS), Pernille Falcon (VS), Lenger (VS), Hanne Thanning Jacobsen (SF), Ebba Strange (SF) og Thoft (SF)

Forslag til folketingsbeslutning

om garanti mod atomvåben og kemiske våben på dansk territorium

Folketinget opfordrer regeringen til i fredstid at sikre, at Danmarks atomvåbenfrihed respekteres ved at afkræve alle fremmede magters militære enheder, der ankommer til dansk territorium, en erklæring om, at de ikke medfører atomvåben og/eller kemiske våben, her dog undtaget internationalt gennemsejlingsfarvand.

Bemærkninger til forslaget

Spørgsmålet om sikring af overholdelsen af Danmarks atomvåbenfrihed har ofte været rejst, også i folketinget, bl.a. i form af et beslutningsforslag i folketingsåret 1984-85 om kontrol med overholdelsen af Danmarks atomvåbenfrihed, jfr. Folketingstidende, forhandlingerne sp. 490 og 1577 og tillæg A sp. 681 samt tillæg B sp. 1369.

Dette beslutningsforslag kom til 1. behandling i folketinget den 7. november 1984, men nåede ikke til 2. behandling, idet et flertal i forsvarsudvalget, hvortil forslaget var henvist, ikke fandt tiden moden til at afgive betænkning.

Ordførerne fra det radikale venstre, socialistisk folkeparti og venstresocialisterne gav tilslutning til nævnte beslutningsforslag, mens socialdemokratiets ordfører, Knud Damgaard, fastslog, at alle bør kunne have tillid til, at Danmarks atomvåbenfrihed respekteres, og at der under udvalgsarbejdet burde findes muligheder for at øge denne tillid og fjerne den usikkerhed, som hersker hos mange om overholdelsen af atomvåbenfriheden.

Forslagsstillerne mener med herværende beslutningsforslag at have fundet en rimelig form, der kan sikre denne tillid.

Forslaget indebærer, at alle atommagter, hvis militære enheder besøger Danmark – og det gælder naturligvis såvel vestlige som østlige atommagter – skal garantere, at disse enheder ikke medbringer atomvåben eller kemiske våben.

Forslagsstillerne har fundet det rigtigt at medtage kemiske våben, idet det er gældende dansk politik, at der ikke i fredstid må befinde sig kemiske våben på dansk territorium. Efter forslagsstillerens mening burde den danske politik gå ud på at opfylde Danmarks folkeretlige forpligtelser, dvs. sikre, at der *aldrig* med den danske stats tilslutning anvendes kemiske våben i Danmark. Men desværre har regeringen ikke villet fraskrive sig denne mulighed, idet regeringen forbeholder sig adgang til at modtage kemiske våben i krise- eller krigstid.

Der findes af indlysende årsager kun få håndgribelige beviser på at Danmarks atomvåbenfrihed ikke respekteres. De fremmede enheder er aldrig blevet afkrævet et svar på spørgsmålet, om de

medbringer atomvåben, og har derfor ej heller svaret. Og direkte kontrol har jo ikke været mulig. Kun i enkelte tilfælde – nemlig B 52-flystyrket ved Thule i 1968 – kunne tilstedeværelsen af 4 brintbomber påvises.

Men indicierne og holdepunkterne for at antage, at atomvåbenfriheden ikke respekteres, er mange. En række udtalelser og vurderinger peger i den retning:

1. Den tidligere USA-udenrigsminister Alexander Haigs udtalelser om, at USA-flådestyrker altid medbringer deres atomvåben.

2. Den norske kommandørkaptajn Hans Ingvold Hansens udtalelser om, at det er naivt at tro, at de allieredes skibe har lagt våbnene fra sig hjemme.

3. General Rye-Andersens udtalelse (til Fredsavisen nr. 7, 1984) om, at . . . »vi ved ikke noget om, hvorvidt de britiske skibe har atomvåben med« – en udtalelse i anledning af de engelske krigsskibes deltagelse i BOLD GANNET-øvelsen september 1984, hvor skibene besøgte København.

4. Den vesttyske flådeofficer K. D. Schwabes svar på spørgsmålet, om hans NATO-flådestyrker, der besøgte Århus august 1984 (med bl.a. de britiske fregatter »Aubrey Fitch« og »Arethusa«), havde atomvåben om bord: »Jeg er ikke i stand til at besvare dette stærkt politiske spørgsmål«.

5. I forbindelse med det britiske hangarskib »Invincible«s besøg i København i juni 1985 erkendte vagthavende ved forsvarskommandoen i Vedbæk, at man ikke konkret vidste, om »Invincible« bar atomvåben.

Forsvarsminister Hans Engell afviste en anmodning fra overborgmester Egon Weidekamp om at sikre garanti for, at der ikke var atomvåben om bord og afviste også at spørge englænderne, om de havde atomvåben med (se svaret på spørgsmål S 1353, Folketingstidende 1984-85, forhandlingerne sp. 11630).

6. I forbindelse med destroyeren USS-Buchanans planlagte besøg i New Zealand ville USA ikke garantere, at destroyeren ikke havde kernevåben om bord (se Information den 12. fe-

bruar 1985). Som bekendt har USAs holdning medført, at New Zealand har nægtet USA-krigsskibe adgang til New Zealand, så længe en garanti ikke gives. New Zealands regering forbereder i øjeblikket en lovgivning, der skal stadfæste forbuddet mod atomdrevne og atomvåbenbærende skibe og krigsskibe.

7. I forbindelse med Buchanan-affæren udtalte amerikanske embedsmænd, ifølge Information den 12. februar 1985, at Danmark og Norge ikke stiller specielle krav til de amerikanske skibe, der anløber de to lande, og den amerikanske forsker William Arkin bekræftede, at ifølge hans undersøgelser giver USA ikke Danmark nogen garantier eller meddelelser om eventuelle atomvåben.

Disse meldinger kan kun fortolkes således, at US-Navy *ikke* er klar over, at Danmark har en klar atomvåbenpolitik, der *skal* respekteres.

Indførelsen af kravet om garanti, som det foreslås i nærværende beslutningsforslag, vil i meget høj grad være med til at *øge troværdigheden* i den danske politik.

Problemet er, at Danmark i dag jo i realiteten af alle fremmede magter *må betragtes som en atombevæbnet stat*, idet der med korte mellemrum ankommer – og til hver en tid øjeblikkelig kan ankomme – britiske og amerikanske fly- og flådeenheder til Danmark (blandt de fly, som kan bære atomvåben, kan nævnes F 16, F 104, F 111, Buccaneer, F 4, Jaguar, Tornado, P-3, Nimrod, Atlantic

og B 52).

Enhver fremmed magt må altså regne med, at der til hver en tid kan være atomvåben på dansk område, og vil naturligvis indrette sig herpå. Dette forhold må antages at være kraftigt medvirkende til at gøre danske flådehavne og flybaser til prioriterede atommissilmål.

Derfor vil det afgørende medvirke til afspændingen i vores del af verden, hvis det fremover kan garanteres, at der ikke kommer atomvåben på dansk jord i fredstid. Der tages ikke med dette forslag stilling til betimeligheden af den danske politik, hvorefter Danmark ikke har fraskrevet sig adgangen til at modtage atomvåben i krise- eller krigssituationer. Ligeledes tages heller ikke stilling til definitionen af begreberne »fredstid« og »krise«.

Afslutningsvis skal bemærkes, at forslagsstillerne er villige til at overveje mulige skridt, som kan bringe atomvåbnene yderligere på afstand af dansk område, idet der naturligvis fortsat vil være det problem, at der vil være atomvåben meget nær Danmarks, Færøernes og Grønlands grænser, ikke mindst i de internationale gennemsejlingsfarvande, i Østersøen, Nordsøen og Nordatlanten. F.eks. kan nævnes atommagternes atomvåbenbærende u-både. Nævnes bør også atomvåbnene i Kellinghusen i Slesvig-Holsten. En løsning af disse problemer vil måske i et omfang kunne indgå i etableringen af en nordisk atomvåbenfri zone.